

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

4-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

Muassis: Farg'ona davlat universiteti.

"FarDU. Ilmiy xabarlar – Научный вестник. ФерГУ – Scientific journal of the Fergana State University" jurnali bir yilda olti marta elektron shaklda nashr etiladi.

Jurnal pedagogika, filologiya, tarix, falsafa, siyosat, kimyo, biologiya hamda geografiya fanlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnaldan maqola ko'chirib bosilganda, manba ko'rsatilishi shart.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020-yil 2-sentabrda 1109 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Muqova dizayni va original maket FarDU tahririy-nashriyot bo'limida tayyorlandi.

Tahrir hay'ati

Bosh muharrir
Mas'ul muharrir

SHERMUHAMMADOV B.SH.
ZOKIROV I.I.

FARMONOV Sh. (O'zbekiston)	JEHAN SHAHZADAH NAYYAR (Yaponiya)	G'ULOMOV S.S. (O'zbekiston)
BEZGULOVA O.S. (Rossiya)	LEEDONG WOOK (Janubiy Koreya)	BERDISHEV A.S. (Qozog'iston)
RASHIDOVA S. (O'zbekiston)	A'ZAMOV A. (O'zbekiston)	KARIMOV N.F. (O'zbekiston)
VALI SAVASH YYELEK (Turkiya)	KLAUS XAYNSGEN (Germaniya)	CHESTMIR SHTUKA (Slovakiya)
ZAYNOBIDDINOV S. (O'zbekiston)	RAKETIN O. (Rossiya)	TOJIBOYEV K. (O'zbekiston)
AXTARIYEVA R. (Rossiya)		TURAYEV A. (O'zbekiston)

Tahririyat kengashi

IJTIMOIY GUMANITAR FANLARI BO'YICHA			
EGAMBERDIYEVA T. (O'zbekiston)	FarDU, p.f.d.prof.	MAMAJONOV M. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.b.f.d.dots.
XONKELDIYEV Sh. (O'zbekiston)	FarDU, p.f.d.prof.	KAXAROVA M (O'zbekiston)	FarDU, f.f.n.dots.
TOJIBOYEVA H. (O'zbekiston)	Ped.ilm.tad.instituti. p.f.d.(Dsc)	ISOMIDDINOV F. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.n.
O'RINOVA N. (O'zbekiston)	FarDU, p.f.n.dots.	SABIRDINOV A. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.d.prof.
USMONOV B. (O'zbekiston)	FarDU, p.f.d.	RAHIMOV Z. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.d.
DAVLYATOVA G. (O'zbekiston)	FarDU, p.f.n.	XOSHIMOVA N. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.b.f.d.dots.
G'OFUROV A. (O'zbekiston)	FarDU, i.f.d.prof.	MIRZAYEVA D. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.b.f.d.(PhD)
XONKELDIYEVA G. (O'zbekiston)	FarDU, i.f.d.prof.	ANIQ VA TABIIY FANLAR BO'YICHA	
HOLMATOV B. (O'zbekiston)	FarDU, i.f.n.	O'RINOV A.Q. (O'zbekiston)	FarDU, f.m.f.d.prof.
XAKIMOV N. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.d. dots.	KARIMOV Sh.T (O'zbekiston)	FarDU, f.m.f.d.dots.
ISOMIDDINOV M. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.d.	OTAJONOV S. (O'zbekiston)	FarDU, f.m.f.d.prof.
USMONOV B. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.d (DSc)	RASULOV R. (O'zbekiston)	FarDU, f.m.f.d.prof.
MAXMUDOV O. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.d.dots	ONARQULOV K. (O'zbekiston)	FarDU, f.m.f.d.prof.
ALIMOVA N. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.f.d.(PhD)	SHUHRATOV SH. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.b.f.d.dots.
JO'RAYEV H. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.d.(PhD).dots.	ASQAROV I. (O'zbekiston)	AnDU, k.f.d.prof.
MAMATOV M. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.d (PhD).prof.	IBRAGIMOV A.(O'zbekiston)	FarDU, k.f.d.prof.
AHRORQULOV A. (O'zbekiston)	FarDU, t.f.b.f.d(PhD)	MAMATQULOVA S. (O'zbekiston)	FarDU, k. f.b.f.d (PhD)
G'ANIYEV B. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.d.dots.	ABDUG'ANIYEV O. (O'zbekiston)	FarDU, g.f.d.(DSc)
MAMAJONOV A. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.d.prof.	AXMADALIYEV Yu. (O'zbekiston)	FarDU, g.f.d.prof.
ISKANDAROVA Sh. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.d.prof.	YULDASHEV G. (O'zbekiston)	FarDU, q.x.f.d.prof.
SHUKUROV R. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.n.dots.	ISAG'ALIYEV M. (O'zbekiston)	FarDU, b.f.d.prof.
YULDASHEVA D. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.doktori.	SHERALIYEV B. (O'zbekiston)	FarDU, b.f.d.(PhD).
UMAROVA N. (O'zbekiston)	FarDU, f.f.doktori.	SHERMATOV M. (O'zbekiston)	FarDU, b.f.n. dots.

Muharrir: Sheraliyeva J.

Tahririyat manzili:

150100, Farg'ona shahri, Murabbiylar ko'chasi, 19-uy.
Tel.: (0373) 244-44-57. Mobil tel.: (+99891) 670-74-60
Sayt: www.fdu.uz. Jurnal sayti

Bosishga ruxsat etildi:

Qog'oz bichimi: - 60x84 1/8

Bosma tabog'i:

Ofset bosma: Ofset qog'oz.

Adadi: 10 nusxa

Buyurtma №

FarDU nusxa ko'paytirish bo'limida chop etildi.

Manzil: 150100, Farg'ona sh., Murabbiylar ko'chasi, 19-uy.

Farg'ona, 2023.

UDK:

NIZOLARNI HAL ETISHDA MEDIATSIYA INSTITUTINING O'RNI VA AHAMIYATI

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИНСТИТУТА МЕДИАЦИИ В РАЗРЕШЕНИИ СПОРОВ

ROLE AND IMPORTANCE OF THE INSTITUTE OF MEDIATION IN DISPUTE RESOLUTION

Maxkamov Dostonbek Shokir o'g'li¹¹ Maxkamov Dostonbek Shokir o'g'li

– Chirchiq davlat pedagogika universiteti gumanitar fanlar fakulteti, milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi kafedra o'qituvchisi.

Annotatsiya

Mediatsiya deganda vositachi sifatida tanilgan mustaqil, holis uchinchi shaxs muzokaralarni olib boradigan va har ikki tarafga vositachilik usullari yordamida nizoni hal qilishda yordam beradigan jarayon tushuniladi. Ushbu maqolada nizolarni hal etishda mediatsiya institutining o'rni va ahamiyati yoritib berilgan.

Аннотация

Медиация – это процесс, в котором независимая, беспристрастная третья сторона, известная как посредник, проводит переговоры и помогает обеим сторонам разрешить спор, используя методы посредничества. В данной статье освещается роль и значение института медиации в разрешении конфликтов.

Abstract

Mediation is a process in which an independent, impartial third party, known as a mediator, negotiates and helps both parties resolve a dispute using mediation techniques. This article highlights the role and importance of the institution of mediation in conflict resolution.

Kalit so'zlar: mediatsiya, vositachi, shaxs, muzokara, vositachilik, nizo, jarayon, nizolarni hal etish, mediatsiya institute, mediatsiya texnologiyasi.

Ключевые слова: медиация, медиатор, человек, переговоры, медиация, спор, процесс, разрешение спора, институт медиации, технология медиации.

Key words: mediation, mediator, person, negotiations, mediation, dispute, process, dispute resolution, mediation institute, mediation technology.

KIRISH

Mediatsiya deganda vositachi sifatida tanilgan mustaqil, holis uchinchi shaxs muzokaralarni olib boradigan va har ikki tarafga vositachilik usullari yordamida nizoni hal qilishda yordam beradigan jarayon tushuniladi. Biroq, ular nizoni mustaqil ravishda hal qilishlari mumkin emas. Mediatorning vazifasi nizolashayotgan tomonlarga ularning shaxsiy manfaatlari va muammolarini hisobga olgan holda kelishuvga erishishda yordam berish va ikkala tomonning ehtiyojlarini qondiradigan variantlar to'plamini taqdim etishdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Qonunni rivojlantirish tarixida Vavilon, Qadimiy Gretsiya va Qadimiy Rimda mediatsiyani qo'llash qayd etilgan. Rim huquqida Yustinian kodeksidan boshlab (miloddan avvalgi VI asr) bahs-munozaralarni hal qilish uchun vositachilik tan olingan. Mediatsiya texnologiyasi asosan savdoda qo'llanilgan. Rimliklar bahs-munozaralarni hal qiluvchi mutaxassislarni "medium" – "vositachi" so'zi bilan ifodalashgan. Vositachilarga alohida hurmat bilan munosabatda bo'lishgan. Ularni dohiylar va ruhoniylar bilan bir qatarga qo'yishgan. Zamonaviy tushunchalarda mediatsiya XX asrning ikkinchi yarmida AQSh, Avstraliya va Buyuk Britaniyada rivojlana boshlagan. Yevropada mediatorlar oilaviy munozaralarni hal qilishga jalb qilingan.

BMT ustavining 33-moddasida mediatsiya (vositachilik) nizolarni hal etish vositasi sifatida tan olingan. Shuningdek, Yevropa parlamenti va kengashining 2008-yilgi 52-direktivasi fuqarolik va tijorat nizolarida mediatsiya tushunchasiga quyidagicha ta'rif beriladi: "tarafalar boshlab bergan yoki sud tomonidan tayinlangan yoxud milliy qonunchilik bilan belgilanganidan qat'i nazar, ikki yoki undan ortiq nizolashuvchi taraflarning nizoni hal etish to'g'risida kelishuvga erishish maqsadida uchinchi shaxsga murojaat etish jarayonidir".

Mediatsiyaning maqsadi – nizolashuvchi taraflarning nizolarini mustaqil, o'zaro foydali shartlar asosida hal etish imkoniyatini topishga ko'maklashishdan iborat bo'lib, uning asosiy

SIYOSAT

tamoyillariga ixtiyoriylik, taraflarning tengligi, betaraflik, mediatorning xolisligi, maxfiylik kabilar kiradi. Mediatsiya jarayoni muzokaralardan iborat bo'lib, uning muvaffaqiyati nafaqat taraflarning kelishmovchiliklarini hal etishga bo'lgan irodasi va intilishi, balki mediatorning tajribasi va mahoratiga ham bog'liqdir. Umuman olganda, mediatsiya – bahs-munozaralarni uchinchi betaraf tomon ishtirokida tartibga solishga doir huquqiy texnologiya. Ushbu yo'nalish o'zining ma'lum bir shartlari va tamoyillariga ega. Masalan: tomonlarning teng huquqliligi; ixtiyoriylik; hurmat konfidensiallik; jarayonning shaffofligi; mediatorning xolisligi.

Mediatsiya suddan tashqari tartibda, bahs-munozarani sud tartibida ko'rib chiqish jarayonida, sudning qaror chiqarish uchun zalni tark etishidan oldin. Agar gap Hakamlik sudi haqida ketayotgan bo'lsa, shakl xuddi shunday bo'ladi. Mediatsiyada ishtirok etish fakti aybga iqrar bo'lishning isboti hisoblanmaydi. Mediatsiyaga nisbatan jamiyatda vujudga kelgan ehtiyoj o'tgan asrda yangi kasb – mediatorlarning shakllanishiga olib kelgan. Mediatorlar dalillarni tekshirmaydi va taraflarning talablari qonuniyligiga baho bermaydi, aksincha, ularning asosiy vazifasi – taraflar o'rtasida bir-birlarini tushunishga, taraflar uchun maqbul shartlarda muammoni hal etish imkoniyatlarini izlash va hal etishga ko'maklashishdan iboratdir. Mediatsiya – majburiy kuchga ega bo'lmagan, taraflarning ixtiyoriyligiga asoslangan konfidensial jarayon. U nizolashayotgan taraflarning ixtiyoriga ko'ra tanlab olingan betaraf uchinchi shaxsning vositachiligida shartnomaviy huquqiy munosabatlardan kelib chiqqan nizoni o'zaro murosa – yarashuv yo'li bilan huquqiy asosda hal etish jarayonidir. Betaraf uchinchi shaxs – mediator.

Mamlakatimizda bozor iqtisodiyotiga asoslangan munosabatlar rivojlanib borar ekan, bozor munosabatlarining sub'ektlari o'rtasida turli nizolar vujudga kelishi tabiiy holat sanaladi. Amaliyot ham oilaviy huquqiy munosabatlardan kelib chiqayotgan nizoli holatlar kam emasligini ko'rsatmoqda. Bu kabi nizolashayotgan taraflar masalaning yechimini topish maqsadida an'anaviy yo'lni tanlashga, ya'ni sudga murojaat qilishlariga to'g'ri keladi. Hozirgi kunda rivojlangan xorijiy davlatlar huquqiy tizimida nizoni sudgacha olib bormasdan, muqobil yo'l bilan hal qilishga qaratilgan mediatsiya yarashtiruv protsedurasi alohida ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekistonda ham chinakam bozor mexanizmlarining joriy qilinishi va amalga oshirilishi bozor munosabatlarining har bir sohasini tartibga soluvchi zarur huquqiy zamin yaratilishini talab qiladi. Avvalo mediatsiya tushunchasiga alohida to'xtaladigan bo'lsak, ko'pchilikka tanish bo'lib ulgurgan bu so'z lotin tilidagi "mediare" so'zidan olingan bo'lib, "vositachilik qilish, kelishtirish maqsadida aralashish" degan ma'nolarni bildiradi. Mediatsiya - bu bir birini tushunish va nizoli holatni bartaraf etuvchi bitim tuzishga erishish maqsadida xolis shaxs - mediator (vositachi) ishtirokida taraflarning erkin muzokaraga kirish yo'li bilan nizoni muqobil hal qilish usulidir. Yuqorida takidlab o'tilganidek dastlab ilk marotaba Vavilon, Qadimiy Gretsiya va Qadimiy Rimda mediatsiyani qo'llanilgani isbotlangan. Ayniqsa Rim huquqida Yustinian kodeksidan boshlab (miloddan avvalgi VI asr) bahs-munozaralarni hal qilish uchun vositachilik tan olingan. Vositachilarga yuqori hurmat bilan munosabatda bo'lishgan. Ularni hattoki ruhoniylar bilan bir qatarga qo'yishgan. Mediatsiya texnologiyasi asosan savdoda qo'llanilgan. Endilikda mediatsiya instituti – ko'plab davlatlar huquqiy voqeligining ajralmas qismi hisoblanadi. Zamonaviy tushunchalarda mediatsiya XX asrning ikkinchi yarmida AQSh, Avstraliya va Buyuk Britaniyada rivojlana boshlagan.

Mediatsiyaning yanada rivojlanishi va dunyo bo'ylab keng yoyilishiga hozirgi Amerika modeli ulkan ta'sir ko'rsatdi. Jahonning aksariyat davlatlarida nizolarni hal qilishning muqobil usullaridan biri mediatsiya qonun bilan tartibga solingan bo'lib, nizolarning asosiy qismi sudga murojaat etilmasdan muzokaralar yo'li bilan hal qilib kelinmoqda. nizolashuvchi shaxslar mediatorni o'zlari tanlaydilar va mediatsiya jarayoniga ixtiyoriy kirishadilar. Sudda taraflar sudyani tanlay olmaydi, sudga esa faqat yashash joylari bo'yicha murojaat qilishga majburlar; agar sudning vazifasi taraflarning qaysi biri haq yoki aybdorligini aniqlashdan iborat bo'lsa, mediatsiya taraflarning kelishuviga erishishga hamda mediatorning yordami bilan nizoni hal qilishning turli hil yechimlarini muhokama qilishga qaratilgan; sudda nizolashayotgan taraflar sud qaroridan norozi bo'lgan taqdirlarida ham uni bajarishga majburlar.

Mediatsiyada barcha qarorlar faqat taraflarning o'zaro kelishuvi asosida qabul qilinadi va ular ixtiyoriy ravishda uni bajarish majburiyatini oladilar; mediatsiya sud jarayoniga nisbatan maxfiy tarzda o'tkaziladi va har bir taraf istagan vaqtda uni davom ettirishdan bosh tortishi mumkin, sudda esa aksincha, muzokaralarni istalgan vaqtda tugatib bo'lmaydi, jarayon ham oshkora bo'ladi;

sudlarning ish hajmi shu darajada yuqoriki, ishlarni ko'rib chiqish bir necha oy va undan ortiq vaqtga cho'zilib ketadi, mediatsiya jarayoni esa juda qisqa muddatda ham yakunlanishi mumkin; mediatsiya sud jarayoniga qaraganda har tomonlama tejamli bo'ladi. Mediatsiya sud jarayonining muqobil usuli bo'lib, sudga nisbatan qator farqlarga ega: mediatsiyada taraflar istaganlaricha barcha masalalarni bema'lol muhokama qiladilar; sud jarayoni protsessual qonunlar doirasida o'tkaziladi, qaror faqat qonunga asoslanib qabul qilinadi, mediatsiyada esa qarorni taraflarning o'zlari qabul qiladilar. Mediatsiya nazariy jihatdan nizolarni hal qilishning arzon va tezkor shakli hamda sud jarayoniga norasmiy alternativ hisoblanadi.

Mediatsiya nizolarni hal qilishning boshqa usullari, xususan nizolarni sud tartibida hal qilishdan o'zining bir qator afzalliklari bilan ajralib turadi. Jumladan, nizolarni hal qilishning muqobil protsedurasi sifatida, mojaro ishtirokchilariga nizolarni hal qilish variantlarini mustaqil ravishda belgilash huquqini berish kabi afzalliklarga ega. Shu bilan birga, nizo tomonlari moliyaviy mezonlari, raqobatbardoshligi, bozor narxlari va ishbilarmonlik obro'sini hisobga olgan holda ularning tijorat ehtiyojlaridan kelib chiqib manfaatli yechim to'g'risida kelisha olishlari mumkin. Mediator va sudyalarning o'rtasidagi farq tomonlarning da'volarini va ularning huquqlarini belgilovchi omillarni tahlil qilish uchun qo'llanilishi kerak bo'lgan muayyan standartlar yoki qoidalarining yo'qligidir.

Mediatsiyaning yana bir afzalligi uning maxfiyligi, shuningdek vositachining tomonlarga o'zlariga mos keladigan har qanday yechimni ishlab chiqishda yordam berish huquqidir. Mediatsiya shartnomasi nizoli tomonlarning o'zaro roziligi bilan tuziladi. Nizoni shu tarzda hal qilish to'g'risidagi band nizoni muzokaralar jarayonida hal qilishning eng qulay va sodda variantidir. Mediatsiyadan foydalangan holda muzokaralar nizo yuzaga kelgan bosqichda, shuningdek nizoli tomonlar nizolarni hal qilishning boshqa jarayonlariga, shu jumladan sud protseduralariga kirganda ham foydalanishlari mumkin. Faoliyat ko'rsatkichlariga ko'ra, nizolarni mediatsiya usuli bilan hal qilish nizoning barcha bosqichlarida muvaffaqiyatli bo'ladi.

Intellectual mulk to'g'risidagi nizolarda vositachilik qilish, ayniqsa tomonlarning nizoni o'zi yoki nizoda ko'rsatilgan faktlarni yoki intellectual mulk huquqlarini sir saqlashi yoki o'ta muhim bo'lgan taqdirda dolzarb bo'ladi.

NATIJA VA MUHOKAMA

Bugungi kunda yurtimizda, asosan, mediatsiya, hakamlik sudlari va apellatsiya kengashi sudgacha nizolarni hal qilish vositasi bo'lib bormoqda. Mediatsiya boshqa rivojlangan davlatlarning huquqiy tizimlarida, masalan, Angliya, Avstraliya, AQSh, Kanada va boshqalarda azaldan ma'lum bo'lib kelgan. Rossiya Federatsiyasida XXI asrdan boshlab ommalasha boshladi. Shu bilan birga O'zbekiston Respublikasida ham mediatsiya instituti kirib keldi. Huquqshunos olimlarning fikriga ko'ra, mediatsiya, zamonaviy sharoitlarda keng tarqalgan va nizolarni hal qilish usuli sifatida muhim ahamiyatga ega. Bizning huquqiy tizimimizda mediatsiya instituti Mediatsiya to'g'risidagi qonun qabul qilinishi bilan tartibga solinadi. Mazkur qonun 2018-yil 3-iyulda qabul qilindi. "Mediatsiya to'g'risida"gi qonunning maqsadi nizolarni tartibga solishning muqobil usullarini rivojlantirish uchun huquqiy shart-sharoitlar yaratish, sud tizimiga tushadigan ish hajmini kamaytirishdan iborat.

"Mediatsiya to'g'risida"gi qonun 2019-yilning 1-yanvaridan amal qila boshladi. Shu munosabat bilan jamiyatimiz ijtimoiy ongiga "mediatsiya" voqeligining, yangi institutining tub mohiyatini singdirish, uning ahamiyatini, qadr – qimmatini hamda afzalliklarini keng jamoatchilikka tushuntirish, izohlab berish o'ta dolzarb masalaga aylandi. Ushbu dolzarblikning boisi, bir tomondan, dunyo miqyosida ko'plab xorijiy davlatlar amaliyotida mediatsiyaning yuqori samara bilan qo'llanilayotganligi, ikkinchi tomondan, xalqimizning tarixan shakllangan, biroq hozirda anchayin unitilayozgan "murosai madora" degan qadriyati hamda an'analarini qayta jonlantirish ehtiyoji kun tartibiga chiqqanligidir. Shunga ko'ra, mediatsiya institutining nazariy – huquqiy asoslarini, yuridik hamda ijtimoiy – ma'naviy tabiatini, mazmunini, prinsiplarini, strukturasini, o'ziga xos xususiyatlari hamda belgilarini, tasnifi(modellari)ni kompleks mushohada etish ham nazariy, ham amaliy ahamiyat kasb etadi.

Ushbu qonun bilan fuqarolik huquqiy munosabatlar, shu jumladan tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish munosabati bilan kelib chiqadigan nizolar, shuningdek yakka mehnat nizolari va oilaviy huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan nizolar, agar qonunda boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, taraflarning mediatsiya qo'llash bilan bog'liq munosabatlarga nisbatan, taraflarning xohish-istagi asosida, suddan tashqari tartibda, nizoni sud tartibida ko'rish jarayonida, sud hujjatlarini qabul qilish uchun sud alohida boshqa xonaga kirguniga qadar, shuningdek sud

SIYOSAT

hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish jarayonida mediatsiya tartibini qo'llash mumkinligi belgilandi. Mediatsiya jamoat manfaatlariga va mediatsiyada ishtirok etmayotgan uchinchi shaxslarning huquq hamda qonuniy manfaatlariga daxl qiladigan yoki daxl etishi mumkin bo'lgan nizolarga nisbatan tatbiq qilinmaydi.

HULOSA

Umuman olganda, mediatsiya nizolarni hal qilishning boshqa usullari, xususan nizolarni sud tartibida hal qilishdan o'zining bir qator afzalliklari bilan ajralib turadi. Birinchidan, nizolarni mediatsiya vositasida hal qilish sud tartibiga nisbatan ancha qisqa muddatlarda amalga oshiriladi. "Mediatsiya to'g'risida"gi Qonunning 23-moddasida mediator va taraflar mediatsiya tartib-taomili o'ttiz kundan ortiq bo'lmagan muddatda tugallanishi uchun barcha mumkin bo'lgan choralarni ko'rishi kerakligi, zarur bo'lgan taqdirda, mediatsiya tartib-taomilini amalga oshirish muddati taraflarning o'zaro roziligi bilan o'ttiz kungacha uzaytirilishi mumkinligi belgilangan. Ikkinchidan, mediatsiya tartib-taomillari qo'llanilganda ishga taalluqli barcha ma'lumotlar mutlaqo sir tutiladi. O'rtadagi nizo va unga oid faktlardan faqatgina taraflar va ularning vakillari hamda mediator xabardor bo'lishi mumkin va ularga qonun bilan bu axborotlarni oshkor qilmaslik majburiyati yuklatiladi. Maxfiylik prinsipi ayniqsa oilaviy nizolar hamda tadbirkorlik faoliyati bilan bog'liq munosabatlardan kelib chiqadigan nizolarda muhim ahamiyatga ega. Nizoni mediatsiya usulida hal qilish bunday salbiy oqibatlardan ishonchli himoya bo'lib xizmat qiladi. Uchinchidan, mediatsiya vositasida hal qilinadigan nizolarda har ikkala taraf uchun ham maqbul kelishuvga erishiladi.

Адабиётлар

1. O'zbekiston Respublikasining "Mediatsiya to'g'risidagi" Qonuni, 03.07.2018 yildagi O'RQ-482-son/
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF-60-sonli Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Nizolarni muqobil hal etishning mexanizmlarini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2020 yil 17 iyundagi PQ-4754-son qarori (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.06.2020 y., 07/20/4754/0771-son)
4. <https://lex.uz/docs/-111189> 4. <https://lex.uz/docs/-3517337>.
5. <https://www.lexology.com/library/detail.aspx>
6. Kreyg r. Smit, vositachilik: Jarayon va muammolar, Sanoat aloqalari markazi, 1998 yil
7. O'RQ-482-сон 03.07.2018. Mediatsiya to'g'risida – lex.uz
- ¹ <https://www.adrodrinternational.com/Impact-of-mediation-on-housing-and-property-cases>
- ¹ <https://www.lawhelp.org/dc/resource/settlement-and-mediation-in-landlord-and-tenant>